

Saksfremlegg

Utv.saksnr.	Utvalg	Møtedato
3/16	Bindal kommunestyre	18.02.2016

Høringsuttalelse - forslag til innretning på havbruksfondet

Vedlegg:

- 1 Høring av forslag til innretning på havbruksfondet
- 2 Høringsuttalelse - Forslag til innretning på havbruksfondet
- 3 Høringsuttalelse - forslag til innretning på Havbruksfondet - Sør-Helgeland Regionråd

Saksprotokoll i Bindal kommunestyre - 18.02.2016**Behandling:**

Votering:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Bindal kommunestyre vedtar høringsuttalelse til «Forslag til innretning på havbruksfondet», som i saksframlegg.

Rådmannens innstilling

Bindal kommunestyre vedtar høringsuttalelse til «Forslag til innretning på havbruksfondet», som i saksframlegg.

Saksopplysninger

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt ut forslag til innretning på havbruksfondet på høring, jf. høringsbrev datert 10. desember 2015. Høringsforslaget er en oppfølging av Meld. St. 16 (2014-2015) hvor Næringskomiteen i sin innstilling til meldingen gikk inn for at 80 % av vederlaget av ny kapasitet skal tilfalle kommunal sektor, mens statens andel skal være 20 %. I tillegg er departementet kjent med at Stortinget under sin behandling har forutsatt en fordeling med 20 prosent til staten, 10 prosent til fylkeskommunene og 70 prosent til kommunene.

Videre er regjeringen bedt om å opprette et havbruksfond som skal sikre en rimelig fordeling av kommunal sektors andel av vederlaget på alle fylkeskommuner og kommuner med oppdrettsvirksomhet.

Nærings- og fiskeridepartementet ønsker innspill på følgende:

1. Fordelingsnøkler mellom a) fylkeskommuner og kommuner, b) kommuner og c) fylkeskommuner
2. Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet
3. Administrasjon av fondet

1. Fordelingsnøkkel

Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommuner og kommuner:

- a) Stortinget har under sin behandling har forutsatt en fordeling med 20 prosent til staten, 10 prosent til fylkeskommunene og 70 prosent til kommunene.

- b) Fordelingsnøkkel mellom kommuner:

- Lik fordeling

Dette forslaget innebærer at alle kommuner som har oppdrettsvirksomhet får samme andel av inntektene uavhengig av hvor mye oppdrettsvirksomhet det er i den enkelte kommune.

- Fordeling av inntektene etter lokalitets-MTB

En slik fordelingsnøkkel sikrer at kommunene med mest oppdrett også får størst andel av inntektene. Fordelingsnøkkel vil også gi en forutsigbar og stabil fordeling av inntektene, i tillegg til at den også gir et incentiv til å tilrettelegge for nye lokaliteter, og gjerne store i antall tonn, ettersom dette kan gi en større andel av inntektene. En potensiell ulempe med lokalitets-MTB som fordelingsnøkkel er at opp mot 50 prosent av lokalitetene til enhver tid er brakklagte, hvor det kan være store forskjeller i hvor hyppig lokalitetene er i bruk og i hvilken grad lokalitets-MTB faktisk utnyttes.

Dersom man mener at incentiveeffekten ved fordeling fullt ut basert på eksisterende lokalitets-MTB ikke er tilstrekkelig, kan et alternativ være å reservere en andel av kommunenes inntekter til fordeling på kommuner som har klarert nye lokaliteter, eller utvidet eksisterende lokaliteter.

- Fordeling av inntektene etter fysisk arealbeslag

Skisser av anleggene brukes i søknadsprosesser, noe som gjør at man har oversikt over det fysiske arealbeslaget til en slik grad at det kan brukes om utgangspunkt for en fordeling. Det vil likevel være noe mer krevende sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB. Departementet tror heller ikke at det vil bli store endringer i fordelingen av vederlaget sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB, men

det vil kunne slå ulikt ut for enkeltkommuner.

- **Fordeling av inntektene etter slaktevolum**
Fordeling etter slaktevolum vil bety at fordelingsnøkkelen knyttes til verdiskaping heller enn til arealbeslag, noe departementet i utgangspunktet ikke ser som hensiktsmessig. En positiv side med en fordelingsnøkkel basert på slaktevolum er imidlertid at kommunene med de mest produktive lokalitetene vil bli premiært. Fordelingsnøkkelen vil også gi incentiv til å tilrettelegge for de mest produktive arealene. På den annen side blir sammenhengen mellom klarering av nye lokaliteter og økte inntekter fra fondet svekket, fordi klarering av nye lokaliteter ikke nødvendigvis medfører økt slaktevolum, i hvert fall ikke umiddelbart. Det tar tid før ny fisk som settes ut føres frem til slakting. I tillegg kan det bli større svingninger i kommunenes inntekter fra år til år.
- **Regionråd som alternativ til fordeling fastsatt av departementet**
Et alternativ til at departementet fastsetter en fordelingsnøkkel er at kommunene selv blir enige om fordelingen seg imellom. Utbetaling vil eksempelvis kunne skje til et regionråd, som så fastsetter fordeling av inntektene på "sine" kommuner. Departementet legger til grunn at utbetalingen fra fondet til regionrådet likevel må basere seg på en fordelingsnøkkel, og at det bare er den interne fordelingen mellom kommunene i regionen som regionrådet vil kunne ta stilling til.

c) Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommuner

Departementet mener at samme fordeling som for kommunene kan benyttes for fordelingen mellom fylkeskommunene.

2. Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet

Departementet har oppfattet at havbrukskommunene så langt har vært opptatt av at utbetalinger fra fondet bør skje årlig for å gi jevne inntekter og størst mulig forutsigbarhet. Årlige utbetalinger er imidlertid en utfordring når inntekter fra tildeling av ny kapasitet kun vil oppstå annethvert år, gitt at ny kapasitet tildeles. Årlige utbetalinger krever derfor at deler av kommunal sektors inntekter holdes tilbake for å spres utover flere år, fremfor å bli utbetalt med en gang.

Vil det være begrensninger på bruken av inntektene fra havbruksfondet?

Kommunenes inntekter fra havbruksfondet vil være frie midler som kommunene vil stå fritt til å disponere slik de ønsker. Hvorvidt inntekten skal føres i drifts- eller investeringsregnskapet vurderes ut fra de generelle regnskapsreglene for kommunesektoren.

Modeller for utbetaling fra fondet:

a) **Umiddelbar utbetaling**

Modellen innebærer at kommunal sektors andel av inntektene fra fremtidige kapasitetstildelinger utbetales med en gang vederlag for økt kapasitet er innbetalt, altså blir det full utbetaling i år 1 og ingen utbetaling i år 2.

b) **Fast utbetaling**

Denne modellen innebærer at det bestemmes et fast beløp som årlig utbetales fra fondet til fordeling blant kommunene. Dette alternativet gir kommunene mest mulig forutsigbarhet med hensyn til inntekter fra fondet, men har samtidig flere administrative ulemper. For det første må det faste beløpet fastsettes så lavt at fondet ikke står i fare for å gå i minus. Det vil være krevende å anslå hvor store inntektene til havbruksfondet blir, jf. at dette avhenger av hvor mye vekst som tildeles og hvilken pris som oppnås for ny kapasitet. Imidlertid vil faste utbetalinger også innebære at store midler vil bli holdt tilbake. Kommunene vil i

realiteten tape penger på en slik ordning fordi det ikke beregnes renter mellom innbetaling og utbetaling fra statsbudsjettet.

c) Prosentvis utbetaling

Denne modellen innebærer at en fast andel av midlene i havbruksfondet utbetales årlig. Til forskjell fra modellen med fast utbetalingsbeløp vil størrelsen på utbetalingene variere med størrelsen på selve fondet, men sikrer samtidig en mindre varierende størrelse på utbetalingene enn modellen med umiddelbar utbetaling. Modellen har imidlertid de samme utfordringene som modellen med fast beløp hva gjelder behov for forvaltning av tilbakeholdte midler samt innskrenkning av kommunenes handlingsrom til å disponere sine inntekter, ettersom det til enhver tid vil være midler til gode i havbruksfondet.

Bør det opprettes et faktisk havbruksfond for fordeling av inntektene?

Modellene med fast årlig utbetaling basert på et kronebeløp eller en prosentsats innebærer begge at deler av inntektene må holdes tilbake. Et alternativ er at det faktisk opprettes et havbruksfond som blir ansvarlig for forvaltningen av midlene som er kommet inn, men som ennå ikke er utbetalt til kommunene. Ved umiddelbar utbetaling, vil kommunene og fylkeskommunene selv kunne ta stilling til bruken av sin andel av inntektene.

Bindal kommune har mottatt Nettverk for fjord- og kystkommuner og Sør-Helgeland Regionråd sine høringssvar til departementet.

1. Fordelingsnøkkel

Mellom kommuner og fylkeskommuner

- Sør-Helgeland Regionråd mener at fordelingsnøkkelen bør være 90 % til kommunene og 10 % til fylkene, mens Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) prinsipielt mener at vederlaget uavkortet skal gå til lokale myndigheter, men for å bidra til en rask og klar avklaring så aksepterer NFKK at 20% av vederlaget går til staten, mens kommunene får 70 % og fylkeskommunene får 10 %.

Mellom kommuner

- Både Sør-Helgeland Regionråd og NFKK legger til grunn av utbetaling til kommunene bør fordeles etter lokalitets-MTB. Begge foreslår en todeling mellom fordeling etter eksisterende lokalitets-MTB og fordeling etter nye lokaliteter. Sør-Helgeland Regionråd foreslår at 50 % (av 90 %) tilfaller de kommunene som har klarert og/eller utvidet nye egnede lokaliteter. De resterende 50 % (av 90 %) fordeles etter lokalitets-MTB pr. kommune.

NFKK på sin side foreslår at 60 % bør fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunens andel av total lokalitetskapasitet (les: total MTB på lokalitetsnivå). En mindre del, 10 %, fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunes andel av ny-tildelte/utvidede lokaliteter.

Sør-Helgeland Regionråd anbefaler videre at det etableres regionalt Havbruksfond, med inndeling etter produksjonsområder.

2. Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet

- Både Sør-Helgeland Regionråd og NFKK foreslår umiddelbar utbetaling fra havbruksfondet.

Dette vil innebære at

- Det ikke blir utfordringer med forvaltning sentralt.
- Kommuner og fylkeskommuner kan få renter på sin andel av inntektene.

- Det er det forvaltningsmessig enkleste alternativet som sikrer at midlene kommer i bruk.
- Kommunene kan bruke midlene til drift.

Vurdering

Rådmannen mener det har liten hensikt å foreslå endring i fordelingsnøkkel mellom kommuner, fylkeskommuner og staten. Grunnen til dette er dels at forslaget fra Departementet er utarbeidet ut fra den fordeling som Stortinget har lagt til grunn. Hovedtyngden av høringssvarene til departementet må dermed foreslå endring i fordelingsnøkkel dersom Stortinget skal endre sitt opprinnelige standpunkt i saken. Rådmannen støtter derfor NFKK på dette punktet.

Rådmannen mener videre at fordeling mellom kommuner bør gjøres etter lokalitets-MTB. Fjordsystemene i Bindal har vist seg å være svært godt egnet for oppdrett. De omlegginger som Sinkaberg-Hansen AS har gjort med utsetting av smålaks i de indre fjordsystemene, for deretter å flytte fisken ut til kystlokaliteter har gitt god effekt i forhold til lusesituasjonen. Det er derfor gode muligheter for at det er mulig å øke produksjonen av laks i Bindal. Samtidig registrerer rådmannen at Fylkesmannen er svært restriktiv i sin holdning til nye lokaliteter i Bindalsfjorden og Tosenfjorden. For å øke incentivet for tilrettelegging av nye lokaliteter mener rådmannen at en andel av utbetalingene bør fordeles til nye lokaliteter. Rådmannen mener at de 70 % av midlene som tilfaller kommunene bør fordeles slik NFKK har foreslått: Hoveddelen, 60 %, bør fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunens andel av total lokalitetskapasitet (les: total MTB på lokalitetsnivå). En mindre del, 10 %, fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunes andel av ny-tildelte/utvidede lokaliteter.

Rådmannen mener at midlene bør fordeles umiddelbart når innbetaling er gjort. Dette er en ordning som forvaltningsmessig er enklest. Denne ordning sikrer også at midlene kommer i bruk og overlater eventuell forvaltning til den enkelte kommune. Rådmannen mener at umiddelbar fordeling, etter fordelingsnøkkel som ovenfor medfører at det ikke er grunnlag for et regionalt havbruksfond slik Sør-Helgeland Regionråd foreslår. Dette vil bare bidra til å øke administrasjonskostnadene for forvaltning av fondet.

Høringsnotat viser til at den siste tildelingsrunden, med frist 31.12.2016 for innløsning av vederlaget for vekst, ikke vil inngå i den nye ordningen. Rådmannen støtter NFKK i at den kapasitetsøkningen som tildeles etter innføring av denne nye ordningen må inkluderes i det nye havbruksfondet, og komme til utbetaling til kommunene senest innen utgangen av første kvartal 2017.

Forslag til høringsuttalelse fra Bindal kommune:

Bindal kommune er positiv til at Nærings- og fiskeridepartementet nå etablerer en fast ordning for forvaltning av vederlaget for ny kapasitet og øker inntektsgrunnlaget for kystkommuner med havbruksvirksomhet. Dette er viktig for å sikre at kystsamfunn forblir attraktive bo- og arbeidsplasser, som er en forutsetning for en videreutvikling av havbruksnæringen. Bindal kommune er opptatt av den store betydningen norsk havbruk har i dag både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Med Norges naturgitte forutsetninger for å drive med havbruk, levende kystsamfunn langs kysten og gode kunnskapsmiljøer så er det all grunn til å tro at potensialet for å styrke denne posisjonen ytterligere er stor. Den negative økonomiske utviklingen vi har sett i det siste innenfor oljesektoren, samt økende arbeidsledighetstall, understreker ytterligere hvor viktig det er å stimulere utviklingen av andre næringer hvor Norge har et internasjonalt konkurransefortrinn.

I Stortingsmeldingen for Havbruk ble det vist til etableringen av en ordning som skulle gi en økt økonomisk overføring til kommuner med oppdrettsaktivitet. I Stortinget sin behandling av meldingen fattet Stortinget følgende vedtak: *«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2016, legge frem forslag om et havbruksfond som skal fordele kommunenes og fylkeskommunenes inntekter fra vederlagene fra nye konsesjoner og vekst på eksisterende, samt legge frem en vurdering av de mest tjenlige fordelingsnøkklene for å sikre en rimelig fordeling av inntektene til alle kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet.»*

Fordelingsnøkkel av midlene

- Prinsipielt mener Bindal kommune at vederlaget uavkortet skal gå til lokale myndigheter, men for å bidra til en rask og klar avklaring så aksepterer vi at 20% av vederlaget går til staten.
- Hoveddelen, 60 %, bør fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunes andel av total lokalitetskapasitet (les: total MTB på lokalitetsnivå). Bindal kommune mener at dette vil være en rettferdig fordeling hvor de kommunene som har vært gode til å tilrettelegge for havbruksaktivitet tilgodesees med en relativt større andel av midlene enn de kommuner som i mindre grad har havbruksaktivitet i sitt område. I tillegg til at vi mener at dette gir en rettferdig fordeling, så er dette også en ordning som er enkel å forvalte. Å legge til grunn kun lokaliteter som er i bruk er komplisert og uhensiktsmessig i og med at en lokalitet som ikke benyttes likevel vil representere et arealbeslag.
- En mindre del, 10 %, fordeles mellom kommunene ut fra den enkelte kommunes andel av ny-tildelte/utvidede lokaliteter. Denne tildelingen er ment som en kompensasjon for arbeidet med å tilrettelegge for ny havbruksaktivitet i kommunen. Dette kan også være et insitament til å klarere nye og mer egnede lokaliteter på bekostning av mindre gode lokaliteter.
- Det er nå en rekke initiativ til å etablere interkommunale arealplaner. I flere av disse initiativene har fylkeskommunen spilt en viktig rolle. En bedre samordning av arealplaner og andre fellestiltak mellom kommunene vil i fremtiden bli enda viktigere. Med den rollen fylkeskommunen har i dag med å samordne denne type aktiviteter bør 10 % av midlene gå til fylkeskommunene fordelt ut fra det enkelte fylkes andel av total lokalitetskapasitet. Det bør ligge en forutsetning i tildelingene til fylkeskommunene at midlene skal benyttes i samordning av fellestiltak relatert til havbruksaktivitet, på tvers av kommunegrensene.

Tildeling av midler

- Tildeling av midler fra Havbruksfondet må ikke medføre en avkortning av andre tilskudd/inntektsoverføringer fra staten til kommunene.
- Lokalitetskapasitet per 31.12 skal ligge til grunn for beregning av grunnlaget neste år.
- Vi mener at det vil være uhensiktsmessig med andre utbetalingsordninger enn utbetaling med en gang vederlag for økt kapasitet er innbetalt. Dette er en ordning som forvaltningsmessig er enklest. Denne ordning sikrer også at midlene kommer i bruk og overlater eventuell forvaltning til den enkelte kommune.
- Høringsnotat viser til at den siste tildelingsrunden, med frist 31.12.2016 for innløsning av vederlaget for vekst, ikke vil inngå i den nye ordningen. Bindal kommune har ingen forståelse for dette, og mener bestemt at den kapasitetsøkningen som tildeles etter innføring av denne nye ordningen må inkluderes i det nye havbruksfondet, og komme til utbetaling til kommunene senest innen utgangen av første kvartal 2017.

Havbruk som distriktsnæring har en meget stor andel av arbeidsplasser i lokalsamfunn langs kysten. Det er viktig at lokalsamfunn gjøres mer attraktive for å sikre sysselsetning og bosetning. Bidraget fra vederlaget for vekst vil således være et viktig bidrag til kommunene for at de kan

videreutvikle seg med gode tilbud, og med det også legge til rette for videre vekst i havbruksnæringen og verdiskaping for storsamfunnet.

RÅDMANNEN I BINDAL KOMMUNE, Terråk, 9.2.2016

Knut Toresen
rådmann

Kjell Andersen
plan- og utviklingssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.